

Aan : Harro Verhoeven - CROW
Van : Martin van der Zwan en Freek Liebrand
Kenmerk : 2016652
Datum : 21 september 2016
Projectnummer/projectnaam : P614-04 Verkenning flexibele en multifunctionele openbare ruimte dl 2
Betreft : White Paper

Toekomst(gericht) beheer openbare ruimte; radicaal anders!

De essentie van beheer is het zorgen voor een openbare ruimte die schoon en heel is. Het is zaak om de hiervoor beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten. Hiertoe worden prestaties en te behalen kwaliteitsniveaus gedefinieerd en wordt bij het bepalen van de inzet steeds meer gelet op risico's. Ook krijgen burgers meer en meer ruimte om de openbare ruimte meer eigen te maken. De afgelopen jaren heeft het vakgebied zich ontwikkeld van een puur technische en financiële aangelegenheid richting een werkveld waar meer aandacht is voor tevredenheid en betrokkenheid van de gebruikers van de openbare ruimte. Dit is een goede ontwikkeling.

Maar schrik niet, er is geen tijd om deze manier van werken rustig verder uit te bouwen. De komende tijd zal beheer radicaal moeten veranderen. Maatschappelijke, economische en technologische en klimatologische ontwikkelingen vragen hier nadrukkelijk om. Beheer kan en moet hierop anticiperen. Beheer zal veel meer dan nu op de toekomst moeten richten! *Toekomstgericht beheer* kan zo een cruciale rol spelen bij het realiseren van strategische beleidsdoelstellingen van de gemeente. Dit vergt een 'fluwelen revolutie' binnen de gemeentelijke organisatie. Er zullen grote veranderingen nodig zijn als het gaat om de benodigde kennis en houding, de werkprocessen, de informatievoorziening, het beleids- en beheerinstrumenten en de samenwerking met andere afdelingen en organisaties in de maatschappij.

Beheer in ontwikkeling

Het werkveld beheer openbare ruimte is, anders dan velen denken, bijzonder dynamisch. Vanaf het begin van de 19^e eeuw is beheer openbare ruimte een serieuze en vrijwel exclusieve taak van de overheid geworden. In de decennia die hierop volgden werd de aanpak steeds verder geprofessionaliseerd, waarbij de openbare ruimte naarmate de jaren vorderden op een steeds hoger niveau werd onderhouden. Hoe te beheren zat vooral in het hoofd van de vakmensen. De 'plantsoendienst' of diensten 'gemeente- of openbare werken' waren krachtige en machtige organen in de gemeente. Voor buitenstaanders (waaronder burgers, bestuurders of andere afdelingen) was er weinig zicht op benodigde budgetten, gemaakte keuzes e.d.

De bezuinigingen van begin jaren tachtig brachten hierin verandering. De buitenstaanders wilden meer inzicht in de black box die beheer toen was. Vanaf 1985 werd '**rationeel – technisch**' beheer de nieuwe norm. Beheersystemen en -pakketten werden geïntroduceerd om veel beter te kunnen onderbouwen hoeveel budget er echt nodig was voor beheer, om kapitaalvernietiging te voorkomen. Technische kwaliteitsnormen werden financieel vertaald. Kenmerkend was de sectorale benadering; beheer van groen, grijs en blauw hadden een eigen ratio. In dezelfde periode kwam in tal van gemeenten **wijkbeheer** van de grond. Terwijl de technici met hun computers bezig waren, ondervonden de burgers de effecten van de bezuinigingen. Men klaagde over verschraving en verwaarlozing van de

openbare ruimte. Over zwerfvuil, onkruid, kapot meubilair en algehele verwaarlozing. Bij de dienst Openbare werken kreeg men weinig gehoor voor deze ongemakken. Om die reden werden nieuwe afdelingen “wijkbeheer” gevormd waar mensen werkten die veelal niet uit het beheervak kwamen, maar wel goed konden communiceren met burgers.

Vanaf 1995 maakten steeds meer organisaties de beweging richting **integraal beheer openbare ruimte**. Er werden beleidsplannen gemaakt die een paraplu boden voor de sectorale ambities voor de openbare ruimte. Hierbij werd steeds meer gebruik gemaakt van beeldkwaliteitsmaatlaten om aan burgers en bestuur beter uit te kunnen leggen waarvoor het geld zal worden uitgegeven. Hierbij komt ook meer aandacht voor wensen van burgers. Vanaf 2015 zou je kunnen spreken van een lichte ‘renaissance’ van het technisch beheer. Onder de noemer **Asset Management** wordt het belang van professioneel beheer van de kapitaalgoederen weer krachtig onder de aandacht van management en bestuur gebracht. Niet alleen maar leuke dingen voor de mensen doen, maar zorgen dat we doelmatig met de gelden omgaan en geen kapitaal vernietigen. Nieuw ten opzichte van de periode van rationeel beheer is vooral dat er ook wordt gelet op risico’s ten aanzien van de bereikbaarheid, ongelukken of imagoschade. Je zou deze vorm van beheer het beste kunnen aanduiden met de term **‘risicogestuurd beheer’**.

Net als in de jaren 80 zie je ook in deze periode ook nu weer dat ook de burgergerichte kant van beheer gelijktijdig de aandacht vraagt. Vanaf 2015 wordt een meer professionele aanpak van participatief werken ontwikkeld. Burgers krijgen een grotere vrijheid om de eigen woonomgeving op te fleuren. Burgers beslissen mee over de inzet van beheermiddelen in de openbare ruimte. Er wordt geëxperimenteerd met het ‘Right to challenge’, waarbij burgers zelfs beheerstaken kunnen overnemen. Deze vorm van beheer noemen we **participatief beheer** van de openbare ruimte.

Nieuwe opgaven in de openbare ruimte

Gemeenten zijn nog druk bezig de laatste vakontwikkelingen te vertalen in nieuwe werkwijzen en processen, maar ondertussen blijft de wereld volop in beweging. Wat beheer openbare ruimte de afgelopen decennia heeft gekenmerkt is dat het in de kern gericht is op het in stand houden van de bestaande inrichting en bestaande functionaliteit van de openbare ruimte. Een openbare ruimte die is toegerust op het huidige gebruik van de openbare ruimte. Dit terwijl gebruik en inrichting van de openbare ruimte ingrijpend zullen veranderen. Nieuwe trends en ontwikkelingen stellen nieuwe eisen aan de openbare ruimte. Soms zijn ze bekend en soms zijn ze onzeker. Maar het beheer van de openbare ruimte kan er eigenlijk niet omheen. Wanneer verlichting wordt vervangen, kies je dan voor oude, vertrouwde paal of plaats je een ‘slimme’ lantaarnpaal en tevens oplaadpunt voor elektrische auto’s? Worden de brede stukken asfalt in na-oorlogse wijken onderhouden of ontstaat er ruimte voor ontharding, ontmoeting of energieopslag? Zal ons asfalt straks energie opwekken en leveren? En wat betekent de circulaire economie voor het beheer van de openbare ruimte? Het zijn slechts enkele vragen en voorbeelden en ze staan niet op zich. Grote maatschappelijke, economische en technologische en klimatologische ontwikkelingen zullen hun weerslag hebben op het gebruik, de inrichting maar ook het beheer van de openbare ruimte. Ieder afzonderlijk doen ze een beroep op onze openbare ruimte. De openbare ruimte moet seniorproof, beweegvriendelijk, inclusief, klimaatadaptief, smart en circulair zijn. Om dat allemaal een plek te bieden, moeten ze juist in onderlinge samenhang worden begrepen. Dit levert nieuwe vragen op voor het beheer van de openbare ruimte. Wat is er nodig om op deze ontwikkelingen in te spelen? Is hier geld voor nodig of levert het geld op? Waar liggen kansen in de eigen gemeente? Hieronder worden een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen beschreven.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Het aantal ouderen zal de komende decennia sterk oplopen en mensen worden steeds ouder. Ouderen voelen zich op steeds hogere leeftijd vaak goed ondanks ziekte en beperkingen. Zij blijven ook steeds

langer zelfstandig thuis wonen en daardoor ook zo veel mogelijk gebruikmaken van de publieke ruimte. Een inrichting die uitnodigt om naar buiten te gaan, ondersteunt langer zelfstandig wonen. Zo blijven ouderen mobiel en ontmoeten zij anderen. Er wordt daarom gesproken over de 'openbare ruimte als buurthuis van de toekomst'. Dit vraagt om een toegankelijke publieke ruimte, een veilige ruimte die beschutting, rustpunten en sanitair biedt, de weg wijst aan wie die vergeten is, mensen helpt elkaar te ontmoeten en kan uitnodigen tot beweging. Zodoende kan de inrichting van de openbare ruimte de zelfredzaamheid bevorderen. Er is veel te winnen door op lokaal niveau de werelden van ruimtelijke ordening en volksgezondheid en welzijn meer met elkaar te verbinden.

Er is in toenemende mate aandacht voor een **beweegvriendelijke openbare ruimte**; een omgeving met voorzieningen (plekken) in de openbare ruimte waar mensen spelen, bewegen, sporten, ontmoeten en zich verplaatsen en hiertoe gestimuleerd worden. Aanwezigheid van groen en de mogelijkheden voor beweging, ontmoeting en participatie zijn van belang voor een gezonde leefomgeving. Een beweegvriendelijke omgeving zorgt onder andere voor minder overgewicht, een betere mentale gezondheid, stimuleert ontwikkeling van kinderen, vermindert eenzaamheid van ouderen, meer actief transport en een betere fysieke gesteldheid. Daarom is het belangrijk om de openbare ruimte aantrekkelijk, veilig en beweegvriendelijk in te richten.

De politiek-maatschappelijke verhoudingen tussen de overheid, de markt en de gemeenschap zijn ingrijpend aan het veranderen. Steeds vaker zijn burgers en sociale ondernemers zelf actief in het publieke domein. Burgers worden steeds meer betrokken bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte en nemen ook vaker zelf het initiatief om problemen die zij in hun dagelijkse leefomgeving tegenkomen aan te pakken. Denk aan burgers die samen een stuk groen of speeltuin in beheer nemen of een moestuin inrichten. Of burgers die gezamenlijk de bibliotheek of het zwembad runnen wanneer de gemeente de subsidie intrekt. De **'doe-democratie' en maatschappelijk initiatief** vragen om beheersarrangementen die hier ruimte voor bieden.

In Nederland bestaat een sociaal-culturele tegenstelling tussen lager- en hogeropgeleiden. Deze tegenstelling uit zich ook in sociale afstand. Zo leven beide groepen in gescheiden sociale netwerken en verschillen zij in culturele smaak. Het risico van wederzijdse vermindering is dan ook reëel. Bovendien leven we in een multi-etnische samenleving. Mede door de instroom van vluchtelingen en angst voor terrorisme staat racisme weer hoog op de agenda. Succesvol **samenleven in een multi-etnische samenleving** is geen vanzelfsprekendheid. De openbare ruimte wordt gebruikt door iedereen en is daarmee een plek waar mensen elkaar tegenkomen, met elkaar vertrouwd raken en ontmoeten. In een polariserende samenleving met toenemende conflicten rond migratie en racisme, is het nodig aandachtig naar de plek van de openbare ruimte hierin te kijken. Hoe ontwerpen en programmeren we **inclusieve verblijfs- en ontmoetingsplekken?**

Economische ontwikkelingen

De problematiek van **leegstand in winkelgebieden** wordt steeds urgenter. Onder meer door de toename van internetwinkelen, grootschalige detailhandel en outletcentra buiten de centra staan centrumvoorzieningen onder druk. Er is sprake van een afnemende interesse van consumenten voor binnenstedelijk winkelen. De winkelfunctie van binnensteden krimpt, maar stort niet in. Vooral winkelgebieden met weinig onderscheidend vermogen hebben het moeilijk. Een te hoge leegstand heeft een negatieve invloed op de economische en sociale vitaliteit van steden en dorpen. Ook wijkwinkelcentra hebben het zwaar, terwijl langer zelfstandig thuiswonen vraagt om goede voorzieningen dichtbij huis. De openbare ruimte kan een belangrijke, positieve bijdrage leveren aan vitale stadscentra en winkelgebieden, als deze aantrekkelijk, onderscheidend, gezellig, schoon, heel en veilig is.

De **circulaire economie** doet zijn intrede. Steeds meer gemeenten streven naar een duurzame, circulaire inrichting van de openbare ruimte. Dit kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door de inzet van bestaand straatmeubilair dat een nieuw leven heeft gekregen, zoals de overbekende plantsoenbankjes. Zo wordt geld bespaard en gaan grondstoffen niet verloren. In de openbare ruimte zijn twee kringlopen te onderscheiden: organische kringlopen en technische kringlopen. Organisch afval zoals snoeiafval kan worden hergebruikt als grondstoffen. Groente-, fruit- en tuinafval kan worden verwerkt tot biogas. Ook de riolering kan circulair. Uit de ontlasting van bewoners en hun GFT-afval kunnen zowel energie als voedingsstoffen worden teruggewonnen. De technische kringloop bestaat uit hergebruik van verkeersborden, stenen, asfalt, bankjes, etc. Met duurzaam of circulair slopen kan bouw- en sloopafval opnieuw gebruikt worden als grondstof.

Er zijn steeds **meer evenementen in de openbare ruimte**. Deze vinden steeds vaker plaats in parken, op pleinen en in straten, in plaats van op toegespitste evenemententerreinen. Kortom, op plekken die hier niet specifiek op ingericht zijn. Dit leidt tot toenemende levendigheid en sociale veiligheid maar zorgt ook voor meer slijtage, vervuiling, hinder en geluidsoverlast voor omwonenden. Het ontbreekt in Nederland nog aan een gemeenschappelijke basis voor de organisatie van evenementen in de openbare ruimte. Er is nog onvoldoende zicht op wat deze trend vraagt aan de inrichting van plekken, welke ondersteuning gemeenten moeten bieden aan organisatoren en welke gevolgen er zijn voor het beheer.

Klimatologische ontwikkelingen

De veranderende neerslagverdeling en de temperatuurwijziging maken het noodzakelijk onze steden op de veranderende condities in te richten. Onze steden moeten zodanig worden ingericht dat klimaatverandering wordt tegengegaan (**klimaatmitigatie**), de negatieve effecten van klimaatverandering worden tegengegaan (**klimaatadaptatie**) en de stedeling kan profiteren van de voordelen die klimaatverandering biedt (kwaliteit). Daarbij gaat het om opvang van toenemende wateroverlast, het bufferen van water tegen toenemende wateroverlast, het temperen van hittegolven in de steden en het bieden van nieuwe kansen voor flora en fauna in een veranderd habitat. In het stedelijk gebied moet klimaatadaptatie vanwege de schaarse ruimte komen van relatief kleine projecten, zoals vegetatiedaken, begroeide gevels, stadsbomen, wadi's, waterpleinen en halfbestrating. Vanwege versnipperd eigendom en de vele betrokkenen is bij de realisatie van stedelijke klimaatbuffers een rol weggelegd voor particulieren, woningcorporaties, bedrijven, gemeenten en de waterschappen. Een groot deel van klimaatadaptatieve maatregelen vinden plaats in de openbare ruimte, maar moeten in samenhang worden gezien met maatregelen voor privaat eigendom, gebouwen en gedragsverandering van burgers.

Technologische ontwikkelingen

De **mobilititeit van de toekomst** stelt hele nieuwe eisen aan de openbare ruimte. Zo verandert de distributie van goederen. Deze zal steeds kleinschaliger en frequenter worden en de druk op de infrastructuur in de stad neemt toe. Door online winkelen gaan producten rechtstreeks naar de consument. Dat leidt tot meer logistieke bewegingen. **Slimme stadsdistributie** is 'connected'. Met dynamische verkeersmanagementsystemen (*'connected navigation'*) worden vrachtwagens en bestelbussen via realtime informatie over ontoppingen en groene golven verleid voor bepaalde routes te kiezen die minder uitstoot en overlast geven. Slim gebruik van data en slimme algoritmes zorgen voor efficiëntere levering en minder kilometers.

Daarnaast is er een opkomst van **elektrische voertuigen**. Veel steden moeten nog een goede modus vinden om met elektrische mobiliteit om te gaan. Nieuwe technologische ontwikkelingen maken het mogelijk dat de elektrische auto niet alleen geld kost, maar juist geld kan opleveren. Als op grote schaal elektrische mobiliteit haar intrede doet, dan vormt de gezamenlijke capaciteit van alle accu's samen een zeer grote energieopslag.

Ook krijgen auto's en trucks steeds meer automatische functies, zoals inparkeren, rem-

assistentie en automatisch filerijden. Deze techniek voor voertuigen ontwikkelt zich snel verder. Auto's en trucks gaan onderling met elkaar communiceren. Zo kunnen ze bijvoorbeeld het remmen en optrekken beter op elkaar afstemmen. Hierdoor ontstaan er naar verwachting minder snel files en kunnen files sneller oplossen. Met **zelfrijdende auto's** is er naar verwachting minder kans op verkeersongelukken en verbetert de verkeersveiligheid. Ook rijden zelfrijdende voertuigen vaak zuiniger.

De **'Smart Highway'** maakt de weg duurzaam en interactief door glow-in-the-dark belijning die gedurende de dag wordt opgeladen en verkeerstekens en verlichting die alleen oplichten als er mensen van de weg gebruik maken. Het bespaart energie, verhoogt de veiligheid en zorgt ook voor minder visuele belasting doordat er minder borden en permanente verlichting nodig is

Maar technologische ontwikkelingen reiken verder dan mobiliteit. Het fenomeen **smart cities** gaat over het 'slim' – vaak ondersteund door ICT - beheren en besturen van de stedelijke omgeving. De stad worden integraal benaderd, met gebruik van 'big data' en nieuwe technologieën maar vooral ook slimmere ideeën. Ook de openbare ruimte wordt steeds 'slimmer'. Slimme lantaarnpalen hebben sensoren die de luchtkwaliteit en geluidsniveaus meten of zijn laadpunten voor elektrische auto's. Ze kunnen ook camera's bevatten, of speakers en een microfoon, waarmee een ordehandhaver of hulpdienst voorbijgangers aanwijzingen kan geven als er iets mis is. 'Connected' straatverlichting kan op afstand bediend worden. Ook kan continu van elk afzonderlijke lichtpunt gecontroleerd worden wat de status is. In geval van storing kan zo gericht actie worden ondernomen. Ook vuilnisbakken kunnen sensoren bevatten, die bijvoorbeeld een seintje geven als ze vol zijn. Daarmee kan het vuilophaal proces geoptimaliseerd worden langs uitsluitend volle bakken. Verder valt onder andere te denken aan digitale fietsverwijssystemen met een slim camerasysteem dat lege plekken in fietsrekken registreert. PostNL is vanuit het smart cities gedachtegoed al aan het nadenken over secundair gebruik van hun netwerk aan postbezorgers, auto's en brievenbussen.

Hoe maken we de openbare ruimte 'toekomstbestendig'?

Een toekomstbestendige openbare ruimte biedt al deze ontwikkelingen een plek. Een blauwdruk voor een toekomstbestendige openbare ruimte bestaat echter niet. De opgave ligt vooral in het proces: tijdig alle relevante disciplines betrekken. Wel zijn er een aantal ontwerpprincipes die kunnen helpen bij het vormgeven van een toekomstbestendige openbare ruimte:

- Integraal – De openbare ruimte is niet alleen klimaatbestendig, maar ook seniorproof, 'smart' etc.;
- Flexibel en adaptief – De openbare is flexibel en adaptief en kan meegroeien met veranderende wensen en behoeften. Als bij het ontwerp van de openbare ruimte rekening wordt gehouden met de veranderlijkheid op relatief korte termijn, kunnen andere keuzes gemaakt worden: geen inrichting voor de eeuwigheid. Denk aan speelplekken die makkelijker mee kunnen groeien met opgroeiende kinderen;
- Demontabel en verplaatsbaar – Objecten zijn in zekere mate demontabel en verplaatsbaar, zodat deze relatief gemakkelijk op andere plekken in te zetten zijn wanneer trends en ontwikkelingen daarom vragen;
- Multifunctioneel – De openbare ruimte en objecten zijn multifunctioneel, zodat meerdere functies op dezelfde vierkante meter een plek krijgen. Denk aan lantaarnpalen als oplaadpunt voor elektrische auto's en aantrekkelijk gebruiksgroen dat ook nuttig is voor klimaatadaptatie;
- Hergebruik – elementen en objecten kunnen elders worden hergebruikt of nieuwe functies krijgen;
- Contextgericht – Bij (her)inrichting wordt rekening gehouden met de (potentiële) kwaliteit van een plek en het (gewenste) gebruik. Gebruikers worden in het ontwerpproces betrokken;

- Blanco canvas – Laat ‘gaten’ in het ontwerp van de openbare ruimte en nodig mensen uit er zelf invulling aan te geven.

Kansen voor Beheer

Beheer openbare ruimte is in veel gemeenten nog bezig met kwaliteitsgestuurd of risicogestuurd beheer. De meeste gemeenten staan op het punt om participatief werken te verankeren in het werk, anders dan incidenteel en kleinschalige initiatieven te faciliteren. Tegelijkertijd is het wenselijk om al verder vooruit te kijken en te anticiperen op ontwikkelingen die nu al deels tastbaar worden. De openbare ruimte die grotendeels na de oorlog is aangelegd, is aan vervanging toe. Deze naderende ‘vervangingsgolf’ biedt kansen om de openbare ruimte slimmer te ontwerpen en beheren. Via regulier beheer kan veel worden bijgedragen aan het realiseren van een breed palet aan gewenste ontwikkelingen en ambities. Door beter in te spelen op trends en ontwikkelingen die nieuwe eisen (gaan) stellen aan de openbare ruimte, kunnen deze mede worden vorm gegeven. Groot onderhoud is daar een belangrijk momentum voor. Mede doordat minder wordt gebouwd en er vanuit grondexploitaties minder geld wordt verdiend door gemeenten. Deze gelden werden deels ook gebruikt om de openbare ruimte te vernieuwen. Veel hangt, door het wegvallen van deze middelen, af van de vraag hoe beheer de onderhoudsmiddelen nu kan en wil inzetten. Beheer openbare ruimte krijgt zodoende een strategische en dienstbare positie ten aanzien van ambities op diverse beleidsterreinen. Onderhoudsmiddelen worden zo een hefboom of basisfinanciering om gezamenlijk de gewenste ontwikkelingen vorm te geven.

Echter, beheer is er helaas nog (lang?) niet klaar voor!

- Beheer is nog volop bezig met professionaliseren van ‘technisch’ onderhoud (opstellen onderhoudsvisies, integraal werken groen, grijs en blauw onderhoud / multi-object gericht beheer) en het ontwikkelen van participatief werken. Is beheer wel in staat nu al verder te kijken?
- Beheer vindt zelf dat beheer alleen gaat over het schoon, heel en veilig houden van de openbare ruimte. Over A, B, C en D kwaliteitsniveaus. Over het in stand houden van de huidige inrichting met de huidige functionaliteit. Andere afdelingen vinden dat ook. Beheer is mede hierom niet aangehaakt bij beleid vanuit andere disciplines.
- Beheer ziet nog weinig mogelijkheden en is zich nog niet bewust voor de ‘neveneffecten’ van beheer. Door dit beheer op een bepaalde manier vorm te geven, door accenten te leggen in verzorgend onderhoud, door gastheerschap, door participatief te werken, door bij investeringen in het kader van groot onderhoud, reconstructies en vervanging keuzes te maken.
- Veelal ontbreekt er visie en beleid op de diverse afzonderlijke ontwikkelingen, maar vaker nog is er geen samenhangende visie, strategie, aanpak en programma voor het totale spectrum van ontwikkelingen in relatie tot de openbare ruimte. Het besef ontbreekt dat er anders gewerkt moet worden. Er wordt in feite beheerd met oogkleppen op. Er lijkt sprake van ‘technisch-financieel autisme’.

Op projectniveau worden overigens wel al - ad hoc - keuzes gemaakt waarbij een soms toevallige samenkomst van mensen leidt tot meer of minder gewicht voor een bepaald beleidsveld. Hierbij is het voor Beheer zaak om telkens te knokken voor extra beheerbudgetten, vaak in het defensief. Het ontbreekt nog aan een overzicht op stedelijk niveau waar mogelijkheden zijn om de diverse doelstellingen en ontwikkelingen te dienen. Aan een visie en strategie die hierop inspeelt en keuzes maakt hoe concreet aan de slag te gaan, waarbij de mogelijkheden vanuit vervanging, groot en verzorgend onderhoud worden meegenomen. En het ontbreekt nog aan een financiële doorvertaling van het toekomstbestendig maken van de openbare ruimte en de hiervoor benodigde beheer- en onderhoudsbudgetten.

Dit is jammer en schadelijk, omdat er kansen worden gemist om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken en beleidsdoelstellingen t.a.v ontwikkelingen te helpen realiseren. Bovendien is de kans op kapitaalvernietiging vrij groot. Niet in de traditionele zin, wanneer door te laat en onjuist technisch onderhoud er extra (snel) schade ontstaat waarvan de herstelkosten hoger liggen dan strikt noodzakelijk. Nee, we doelen hier op kapitaalvernietiging die ontstaat doordat er wordt geïnvesteerd in het onderhoud van een openbare ruimte die op korte termijn niet meer voldoet aan de eisen van de tijd. Dit met het oog op de maatschappelijke, economische, klimatologische en technologische ontwikkelingen.

Wat is nodig voor toekomstbestendige openbare ruimte?

Beheer openbare ruimte heeft veel troeven in handen om bij te dragen aan een veelheid aan ambities en gewenste ontwikkelingen. Dit vergt wel een ingrijpende verandering in de taakopvatting, denkwijze en organisatie van het beheer openbare ruimte, en vraagt om het volgende:

- Bewustzijn van de veelheid aan trends en ontwikkelingen en gemeentelijke ambities die (nieuwe) eisen stellen aan de openbare ruimte, zodat daar rekening mee gehouden kan worden.
- De (nieuwe) eisen die diverse trends en ontwikkelingen aan de openbare ruimte stellen, dienen voldoende concreet te zijn, zodat het mogelijk is hier in ontwerp en beheer rekening mee te houden.
- Werkprocessen zijn er op ingericht dat op de juiste momenten (zo vroeg mogelijk) alle relevante disciplines bij ontwerp en beheer worden betrokken.
- Integraal werken - Beheer wordt gezien als strategische samenwerkingspartner door andere afdelingen, zoals Stadsontwikkeling en Maatschappelijke ontwikkeling.
- Multidisciplinair denken in baten – waar en hoe kunnen zaken elkaar versterken? Bijvoorbeeld groen dat zowel baten heeft voor o.a. gezondheid, ontmoeting en klimaatadaptatie. Kennis van 'slimme' oplossingen waarbij meerdere doelen worden bereikt, draagt hier aan bij (zoals bijvoorbeeld het waterplein op Bellamyplein in Rotterdam)
- Visie, strategie, financiële vertaling, beheerplannen, projectprogrammering op langere termijn.
- Juiste houding, vaardigheden van medewerkers en leidinggevenden van Beheer. Het management dient gewenst gedrag te steunen en ongewenst gedrag te sanctioneren.
- Inrichting en beheer, inclusief programmering en gebruik samenbrengen in één organisatie(onderdeel). Denk aan de Haagse Plantsoenendienst die tot de jaren 80 deze positie had.

Rol voor CROW

Er liggen nog veel vervolgvragen. Hoe kan je beter rekening houden met nieuwe trends en ontwikkelingen? Hoe houd je rekening met een veelheid van trends en ontwikkelingen en hoe stel je prioriteiten in dit soort trends? Wanneer is de openbare ruimte toekomstbestendig? Hoe kan je de openbare ruimte zo toekomstbestendig maken dat ze geschikt is voor de huidige en toekomstige ontwikkelingen? CROW kan kennis over toekomstgericht beheren breed toepasbaar maken. Door een beter beeld te hebben van trends en ontwikkelingen en hun relatie met de openbare ruimte, kan een gericht beeld worden gevormd van een toekomstbestendige openbare ruimte en toekomstgericht beheren. CROW kan het bewustzijn van de noodzaak hiervoor vergroten en concrete maatregelen en voorbeelden verzamelen die helpen werkprocessen hierop in te richten en een instrumentarium hiervoor te ontwikkelen.